

چرخه‌ی کنتاکی

[نمایشنامه]

رابرت شنکن

مترجم:

آراز بارسقیان

۱۳۹۰

سرشناسه:	شینکن، رابرت، ۱۹۵۲ - م. Schenckan, Robert
عنوان و نام پدیدآور:	چرخه‌ی کتاکسی: نمایشنامه/ نوشته‌ی رابرت شینکن؛ ترجمه‌ی آراز بارسقیان.
مشخصات نشر:	تهران: افراز، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری:	۳۵۲ ص.
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۲۴۳-۳۴۰-۷
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیا
یادداشت:	عنوان به انگلیسی: The Kentucky Cycle, 1994.
موضوع:	نمایشنامه‌ی آمریکایی -- قرن ۲۰ م.
شناسه‌ی افزوده:	بارسقیان، آراز، ۱۳۶۳ -، مترجم
رده‌بندی کنگره:	۱۳۸۹ ج ۴ / ن ۷۷ / PS ۳۵۶۴
رده‌بندی دیویی:	۸۱۲/۵۴
شماره‌ی کتابشناسی ملی:	۲۰۵۶۵۶۳

انتشارات افراز

دفتر مرکزی و فروش: فلسطین جنوبی، خیابان وحید نظری، پست افشار، پلاک ۱، واحد ۵.

تلفن: ۶۶۴۰۱۵۸۵

مرکز پخش: ۶۶۹۷۷۱۶۶

وبسایت و فروشگاه اینترنتی: www.afrazbook.com

E-mail: info@afrazbook.com

چرخه‌ی کنتاکی

رابرت شنکن

مترجم: آراز بارسقیان

نویت چاپ: اول / ۱۳۹۰

ویراستار: محسن صلاخی راه

طراح جلد: یاسین محمدی / آتلیه افراز

لیتوگرافی / چاپ / صحافی: ترنج / تصویر / یکتاف

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه

قیمت: ۸۸۰۰ تومان

تمام حقوق برای انتشارات افراز محفوظ است.

هیچ بخشی از این کتاب، بدون اجازه‌ی مکتوب ناشر، قابل تکثیر یا تولید مجدد به هیچ شکلی، از جمله

چاپ، فتوکپی، انتشار الکترونیک، فیلم، نمایش و صدا نیست.

این اثر تحت پوشش قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان ایران قرار دارد.

یادداشت مترجم

در دنیای امروز تئاتر، نوشتن متن‌های بلند (خیلی بلند) کار سختی شده است. تونی کوشنر^۱، نویسنده‌ی نمایشنامه‌ی *فرشته‌ها در آمریکا*^۲، در مورد چنین نوشته‌هایی می‌گوید: «این موارد فقط یک بار پیش می‌آید و خود شما که درگیر کار هستید، به‌خوبی می‌دانید که دوباره تکرار نمی‌شود.»

سال ۱۹۹۲ که قسمت اول نمایشنامه‌ی *چرخه‌ی کتاکسی*، نمایشنامه‌ای که سال‌ها کار کارگاهی روی آن صورت گرفته بود، در رویال تئاتر نیویورک^۳ به اجرا درآمد، به‌نوعی از نظر حجم و وسعت بررسی موضوع، در مقابل *فرشته‌ها در آمریکا* قرار می‌گرفت، اما در نهایت نمایش *فرشته‌ها در آمریکا* بود که بیشترین جوایز سال را به خودش اختصاص داد و مورد توجه قرار گرفت، حتی جایزه‌ی پولیتزری که به چرخه‌ی کتاکسی رسید، نتوانست آن‌چنان‌که باید این متن را بالا بکشد.

در یک نگاه کلی به متن متوجه می‌شویم که اجرای خود نمایش آن‌قدر سنگین هست که باعث شود متن تا مدتی چندان نظرها را به خود جلب نکند. نکته‌ی دیگر این است که علی‌رغم خرد شدن متن به نه

1. Tony Kushner

2. *Angels in America*

3. New York Royal Theater

نمایشنامه‌ی کوتاه، باز هم به علت زنجیره‌ای بودن نمایش‌ها اجرای تک‌به‌تک آن‌ها پاسخ‌گو نیست و همین نکته باز دلیل دیگری است تا متن همچنان در سایه‌ی سکوت بماند.

اما در پس این سکوتِ ظاهری متن، فریادی نهفته است، فریادی که بسیار بی‌پروا است. کمتر متنی پیدا می‌شود که این‌طور بی‌ملاحظه به تاریخ کشورش حمله برده باشد و تمام چیزهایی را که درباره‌ی تاریخ غرب و جشی تا به حال شنیده بودیم، «نشان‌مان» دهد. نمایش دارد از «زمینی» حرف می‌زند که طی دویست سال با خون آدم‌های مختلف آبیاری شده و ظاهراً هم قرار نیست این آبیاری خونی هیچ پایانی داشته باشد. خشونت بین آدم‌ها و قتل‌های پشت‌سرهم باز عنصر دیگری است که کمتر در نمایشنامه‌ها به چشم می‌خورد، و در نهایت اعتراضی که به سیستم بدون نظارت اجتماعی وارد می‌کند، خودش پیش برنده‌تر از هر عنصری است. جمعش می‌شود فریادی که خواننده را مجبور می‌کند وقت بگذارد و کار را بخواند و با آن همراه شود تا ببیند متن در پس این فریادها و اعتراض‌ها چه می‌خواهد بگوید.

تازه بعد از خواندن کار است که متوجه می‌شویم رابرت شینکین شخصیت‌های خودش را در دل خشن‌ترین موقعیت‌های ممکن قرار داده و از آن‌ها واکنش طلبیده. هر رفتاری از طرف دیگر شخصیت نتیجه‌اش از دست رفتن شخصیتی دیگر است: ترجیح فردیت دیگران و انسانیت آن‌ها به موقعیت، به یک «زمین»! و «زمین» به عنوان یکی از شخصیت‌های اصلی نمایش همیشه حضور دارد و نه تنها به هیچ‌کس رحم نمی‌کند بلکه خیلی مادرانه همه را در آغوش خود فرو می‌گیرد.

و همین «زمین» است که همه‌چیز را به خودش برمی‌گرداند تا «چرخه‌ای» را که در دل خود حرف‌های زیادی نهفته است، به حالت نخستینش برگرداند و این‌چنین به ما نشان دهد که این زندگی فناپذیر ما

چه جاهایی ارزشمند است و چه جاهایی بی ارزش، و این فقط یکی از موضوعات فراوانی است که چرخه‌ی کتاکمی به بررسی آن‌ها می‌پردازد. چرخه‌ی کتاکمی متنی است حماسی درباره‌ی خوی و طبیعت انسان، درباره‌ی تاریخ؛ به تاریخ خوش آمدید! امیدوارم از خواندن این نمایشنامه لذت ببرید.

آراز بارسقیان

www.ketab.ir

درباره‌ی نویسنده

رابرت شنکن متولد چپل هیل ایالت کارولینای شمالی است ولی در شهر آستین ایالت تگزاس بزرگ شده است. او در رشته‌ی نمایشنامه‌نویسی از دانشگاه تگزاس آستین فارغ‌التحصیل شد و مدرک بازیگری‌اش را از دانشگاه کورنل گرفت.

تا امروز ده نمایشنامه‌ی بلند نوشته است. چرخه‌ی کتاکمی حاصل سال‌ها کار در کارگاه‌های نیویورک بوده است. این اثر حماسی دو قسمی تا به حال بزرگ‌ترین جایزه‌ای که بنیاد نمایشنامه‌های امریکا پرداخت کرده را دریافت داشته است و در سال ۱۹۹۱ به طور کامل در سیاتل اجرا شد که فروش بالایی داشت. در سال ۱۹۹۲ جایزه‌ی پولیتزر نمایشنامه‌نویسی را برد تا اولین نمایشنامه‌ای در تاریخ این جایزه باشد که بدون اجرا در شهر نیویورک به این جایزه دست یافته است. این نمایشنامه جایزه‌ی منتقدان لس‌آنجلس را هم از آن خود کرد و بالاخره در سال ۱۹۹۳ در نیویورک به روی صحنه رفت.

شنکن چند کار سینمایی هم در کارنامه‌اش دارد که آمریکایی آرام (اقتباسی از رمان گراهام گرین) به کارگردانی فیلیپ نویس یکی از آن‌هاست. او هم‌اکنون با همسرش ساکن سیاتل است.

یادداشت نویسنده

چرخه‌ی کتاکتی مجموعه‌ای است از نه نمایشنامه‌ی کوتاه که طی دوست سال به تغییر موقعیت خانوادگی روون^۱ در محلی به نام آپالاچیا^۲، در شرق کتاکتی، می‌پردازد. نمایش برای اجرا در دو بخش با بازیگرانی در حدود دوازده نفر تنظیم شده، هفت هم‌سرا هم در صحنه‌های مختلف با آن‌ها همراه می‌شوند. نمایش می‌تواند در دو بعدازظهر یا یک روز تمام یا یک تک استراحت برای شام اجرا شود.

این متن برخلاف ظاهرش، اصلاً «طبیعت‌گرا» نیست. یک نوع تشریفاتی در تمام وجوه نمایش وجود دارد و آن این است که تماشاگران هرگز نباید فراموش کنند به تماشای تئاتر نشسته‌اند و سبکی در اجرا وجود دارد که بهترین واژه برایش «داستان‌سرایی» است. این بدان معنا نیست که بازیگرها نباید به بازی شخصیت موردنظر بپردازند و یا تمرکزشان را از انجام اعمال و رفتار دور کنند — آن‌ها باید تمام کارهای لازم را انجام دهند — بلکه معنایش این است که باید هماهنگی‌ای ایجاد شود بین ریتم، ضرب‌آهنگ، صحنه‌سازی و کارهای صحنه‌ای که در ذات و ماهیت خود حسی تئاتری داشته باشد. برای نمونه، از یک سری بازیگر

1. Rowen Family

2. Appalachia

خاص برای بازی تمام نقش‌ها استفاده می‌شود؛ هر بازیگر نقش خودش را در مقابل دیدگان آزاد تماشاگر می‌سازد، آن هم بدون کمترین استفاده از گریم، کلاه‌گیس و یا لباسی مصنوع؛ از بازیگران «پشت صحنه» به‌عنوان «شاهدان» روی صحنه استفاده می‌شود؛ ساختن و تغییر دکور را بازیگران به‌اتفاق هم انجام می‌دهند، و همه‌چیز در مقابل دیدگان تماشاگر است، آن هم نه در میان نمایش‌ها، بلکه در دل خود نمایش.

صحنه‌آرایی (صحنه، لباس، وسایل و نور) باید از دل همین قواعد زیبایی‌شناختی و درعین‌حال ساده‌ی خود نمایش زاده شود.

نویسنده می‌خواهد که گروه اجرایی به دو عامل اساسی که در اجرای برادوی بروز یافت وفادار باشند:

یک. همه‌چیز برای تماشاگر واضح باشد. ساز و کار صحنه و خانه دیده شود. تماشاگر به‌کثرتی آمده که سعی ندارد بیش از آن چیزی باشد که نمایان می‌کند.

دو. هیچ عاملی نباید مانع پیشروی عمل نمایش یا بازدارنده‌ی روایت داستان شود. مهم‌ترین موضوع همیشه این است که بازیگر در زیر نور کلمات را ادا کند.

درنهایت، این «زمین» است که نقش اصلی را هرچند با سکوت، در نمایش بازی می‌کند و حضورش برای تماشاگر باید به‌گونه‌ای زنده باشد. در طراحی صحنه‌ی اجرای برادوی، این موضوع با ایجاد یک «چاله‌ی زمینی» در میانه‌ی صحنه‌ی شن‌ریزی شده ایجاد شده بود که به‌شیوه‌ای اصولی می‌بایست با اتصالات چوبی در طول نمایش در دل گاوآهن و تبر مدقون می‌شد و در زمان دفن راندا در پایان نمایش «ضیافت بزرگ خدا» دیگر چیزی از آن باقی نمی‌ماند. زمانی که بالاخره در نمایش «نبرد با فقر» عمل به زمین بازمی‌گردد، دو اتصال مرکزی برداشته شدند تا نشان دهنده‌ی یک طرح کوچک از زمین و حفره‌ی محقر آن باشند.